Belfius

MAHA-analyse 2021

Stresstest voor de ziekenhuissector in België
Cijfers 2020 en eerste blik op 2021

Persconferentie 9 december 2021

Impact van de macro-economische context op de zorgsector

Gezondheidscrisis: grote schok voor hele Belgische economie

Lockdownmaatregelen kosten de Belgische economie 40 miljard euro

Evolutie bbp (in %)

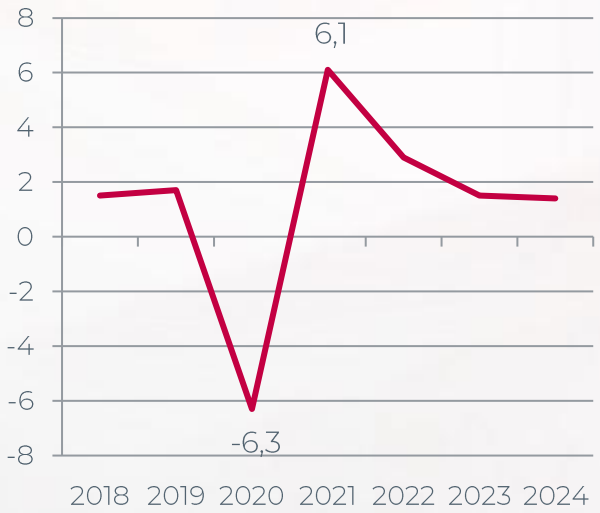

Bron : NBB – Jaarverslag 2020 (maart 2021)

Een ongeziene terugval van de economische activiteit sinds einde WOII

Daling van -6,3% van bbp in 2020

In 2021 herstelt het bbp met 6,1%

De Belgische overheidsfinanciën waren al fragiel en niet klaar om een crisis te doorstaan

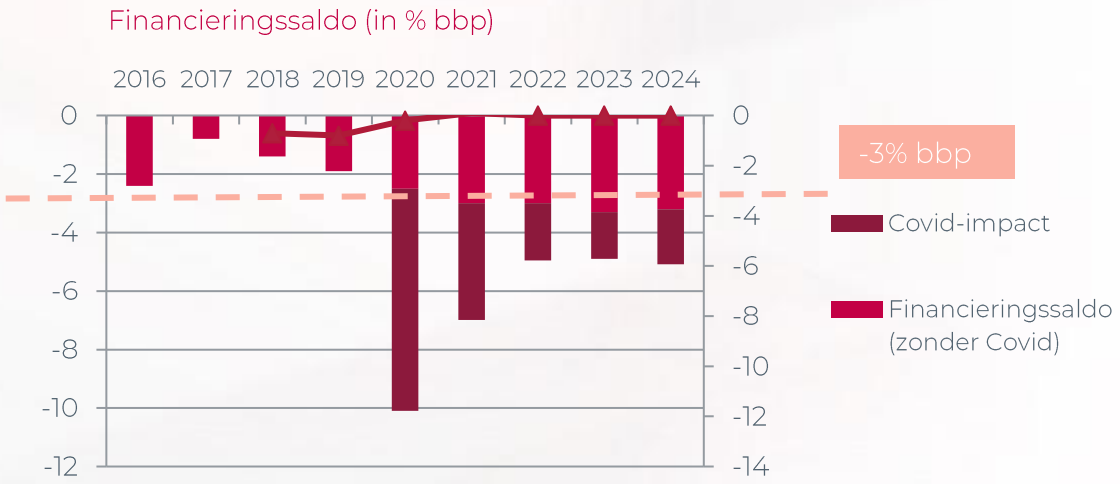

Sterke achteruitgang van de rekeningen als gevolg van de gezondheidscrisis.

De overheidsfinanciën die al deficitair waren voor de crisis (>3% bbp), stevenden in 2020 af op een historisch tekort van bijna 45 miljard euro, of zowat 10,1 % van het bbp.

Het normatief begrotingstraject van de EU voorzag een terugkeer naar het evenwicht in 2021....

Bron : NBB– Jaarverslag 2020 – FPB voor 2021-2024

De budgettaire gevolgen van de Covid-19-crisis voor de overheidsfinanciën zijn meer uitgesproken voor de federale overheid en de Sociale Zekerheid dan voor de regionale overheid en de lokale besturen

Verslechtering 2019-2020 van het financieringssaldo per overheidsniveau (in miljoen EUR)

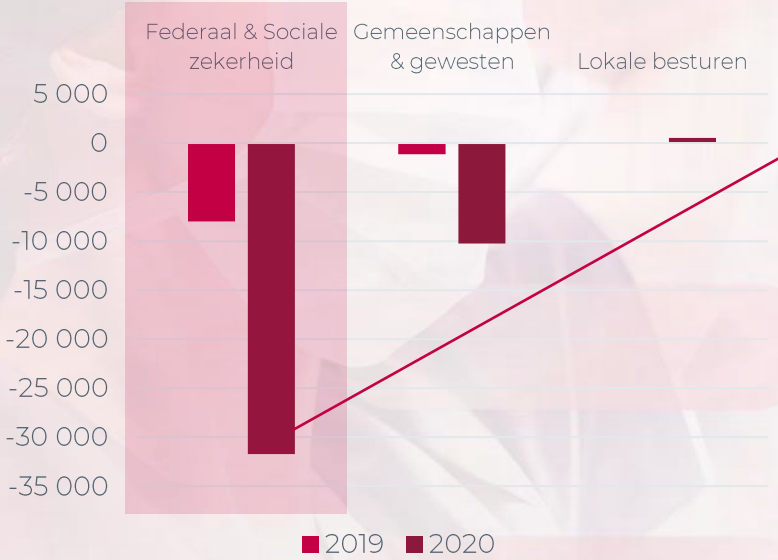

Budgettaire impact 2020 voor de Sociale Zekerheid (in miljoen EUR)

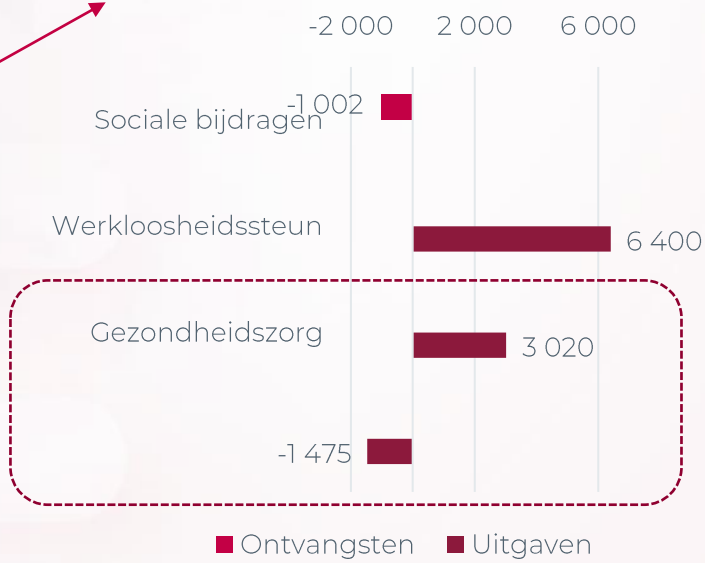

Uitgaven gezondheidszorg: verschil in impact

Zorgprestaties (RIZIV): -1,474 miljard EUR voor de zorgverzekeraar

Evolutie van de uitgaven voor ziekteverzekering in 2020

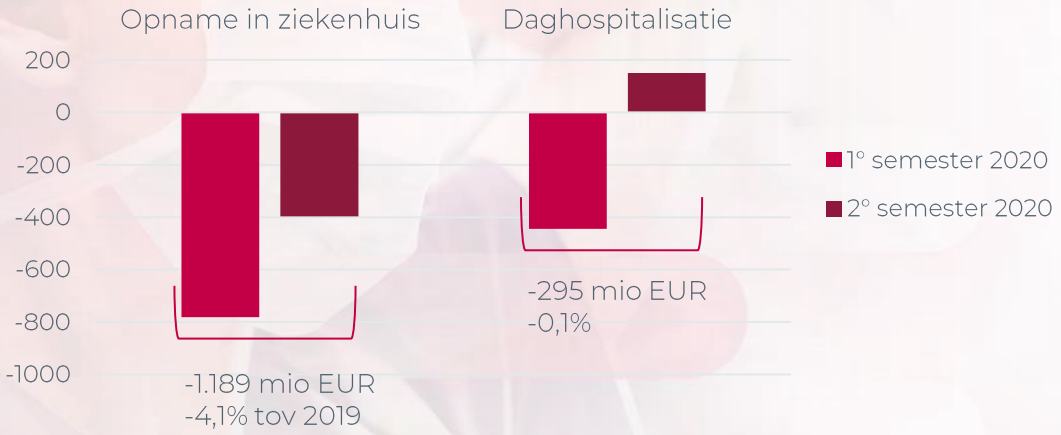

RIZIV-Rapport – oktober 2021

Minder-uitgaven

-

Heroriëntatie van de middelen om de zorgcontinuïteit te verzekeren:

- Ziekenhuizen : 2 miljard EUR onder de vorm van voorschotten (nog te regulariseren)
- Artsen : +20 EUR per globaal medisch dossier (172,6 miljoen EUR)

Bijkomende uitgaven voor de strijd tegen Covid-19 in 2020:

- Testen, beschermingsmateriaal, intensieve zorgen (809 miljoen EUR)

Meeruitgaven

+

=

Naar een structurele herinvestering in de gezondheidszorg?

Nieuwe maatregelen van de federale overheid (2021-2022)

- Zorgpersoneelsfonds: +402 miljoen EUR (waarvan 300 miljoen EUR voor de ziekenhuizen)
- Geestelijke gezondheidszorg: +200 miljoen EUR
- Sociaal akkoord: +600 miljoen EUR (+350 en 2021)
- Mobiele equipes: +22 miljoen EUR

Totaal: 1.225 miljoen EUR

Opmerking: 150 miljoen EUR besparingen in de farmaceutische specialiteiten

Bron: Medicomut

Norm zorgbudget opgetrokken tot **+2,5%** vanaf 2022 (i.p.v. +1,5%)

Financiële analyse en impact Covid op:

- Activiteiten
- Resultaat
- Balans

Steekproef MAHA-analyse 2020-2021

Algemene ziekenhuizen

	Instellingen	Bedden
Brussel	7	96%
Vlaanderen	47	95%
Wallonië	32	95%
Totaal AZ	86	95%
Totaal UZ	7	100%

% aantal bedden

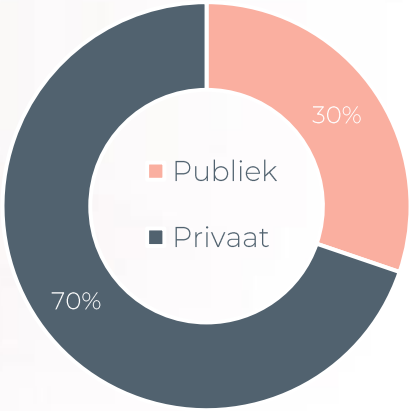

86 van de 92 algemene ziekenhuizen

Steekproef van de enquête: AZ (N=83) en UZ (N=6)

Ziekenhuisactiviteit
Impact van het ziekenhuisnoodplan (ZNP) op de opnames

	2019	2020	Evolutie
Opnames	1 783 146	1 460 667	-18,2%

Evolutie van de opnames over 12 maanden – AZ (N=81)

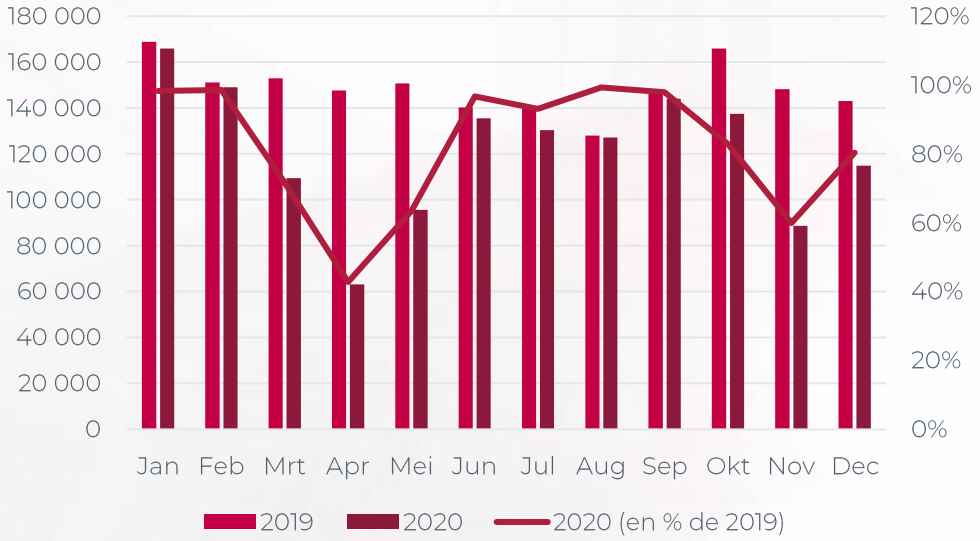

18,2% minder klassieke opnames in de algemene ziekenhuizen

Ziekenhuisactiviteit
Belangrijke terugval in 2020 van klassieke opnames en chirurgische daghospitalisatie

In mio

Opnames (AZ)

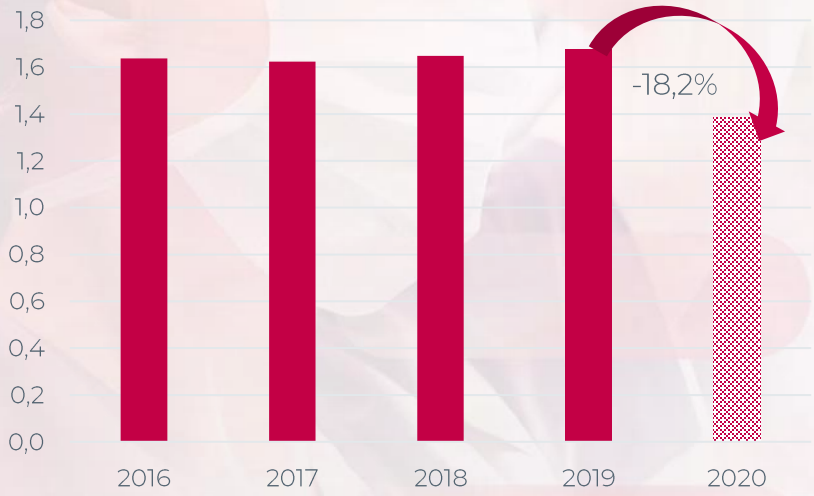

Ligdagen (AZ)

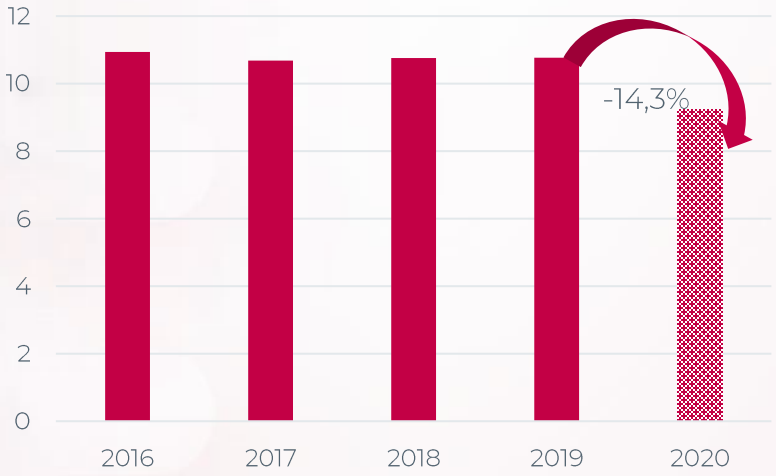

	UZ
Opnames	-15,4%
Ligdagen	-11,9%

Ziekenhuisactiviteit
Niet alle ziekenhuizen zijn even sterk geïmpacteerd

Evolutie van de opnames in 2020 (t.o.v. 2019)– Spreiding over de steekproef

AZ+UZ

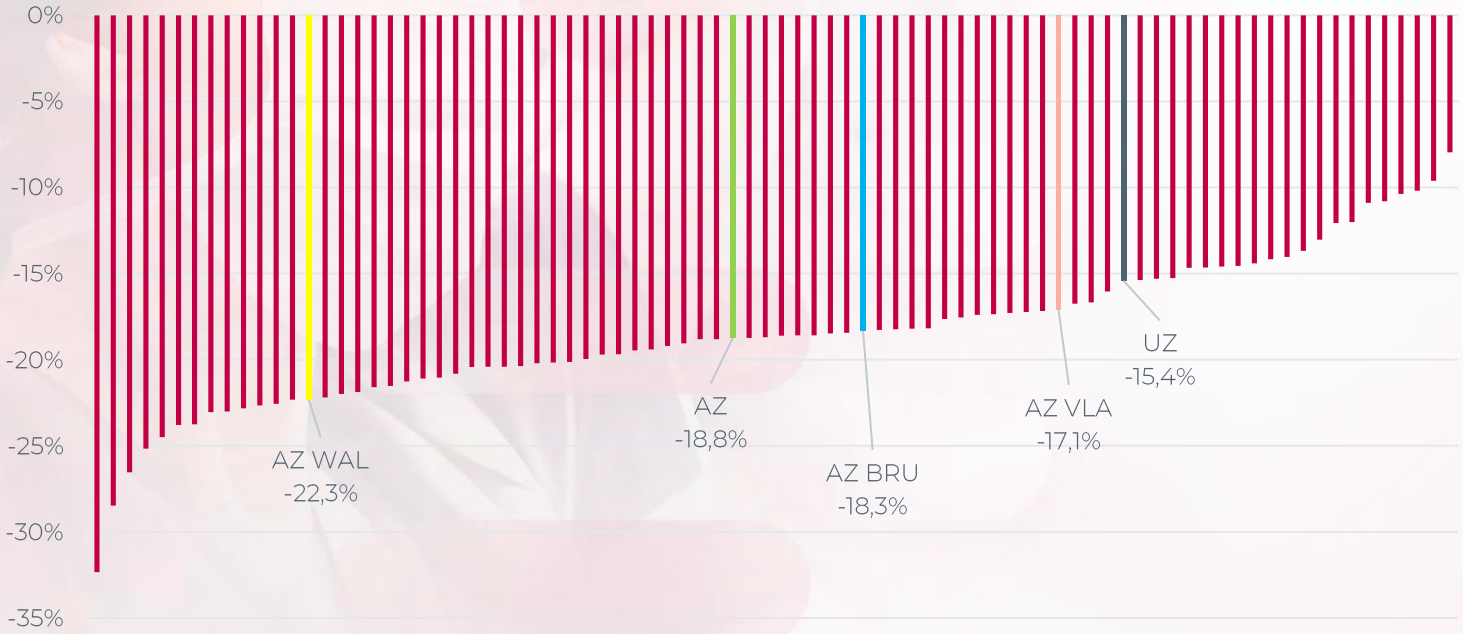

Ziekenhuisactiviteit
Eerste semester 2020 t.a.v. 2021

- Klassieke opnames blijven onder druk staan
- Daghospitalisatie hersteld

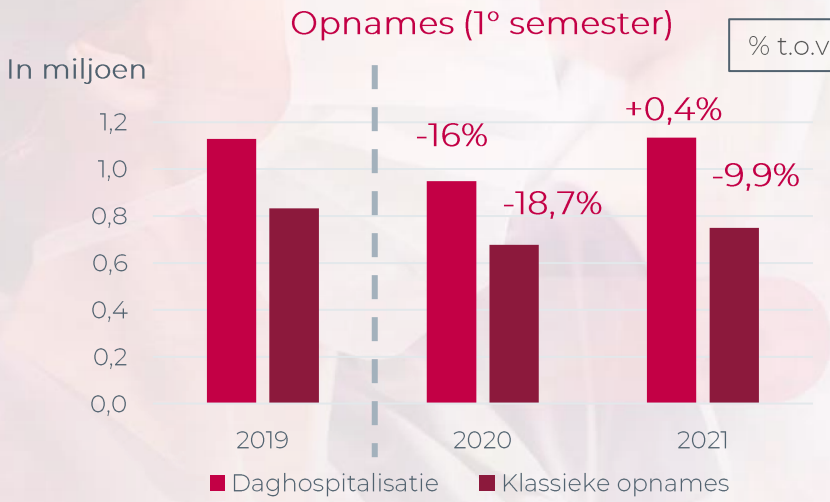

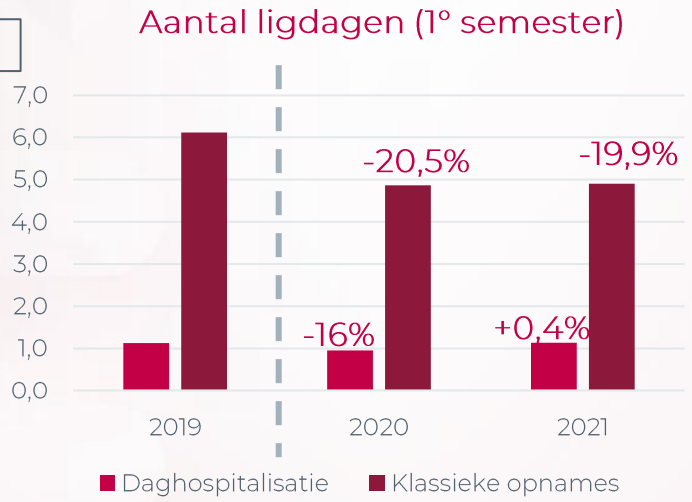

- Bron: enquêteformulier 'Impact Covid'

Resultatenrekening 2020, een stresstest over de hele lijn

Resultatenrekening
Welke impact op de resultatenrekening van de ziekenhuizen?

De omzet valt
- zonder voorschotten -
terug met 3,5%

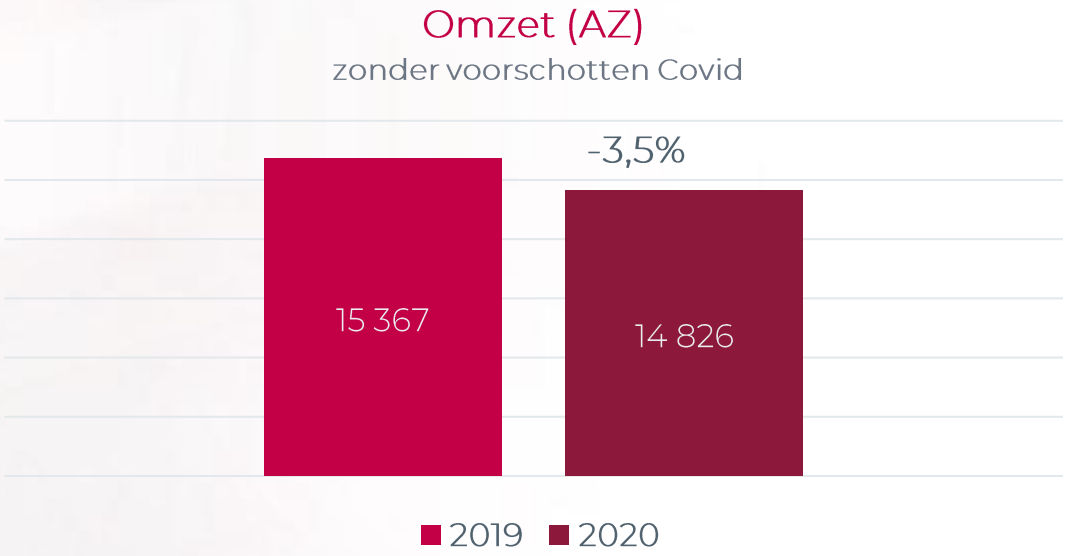

UZ	-1,9%

2020: een stresstest over de hele lijn
Welke impact op de resultatenrekening van de ziekenhuizen?

Groot verschil tussen ziekenhuizen inzake omzetverlies

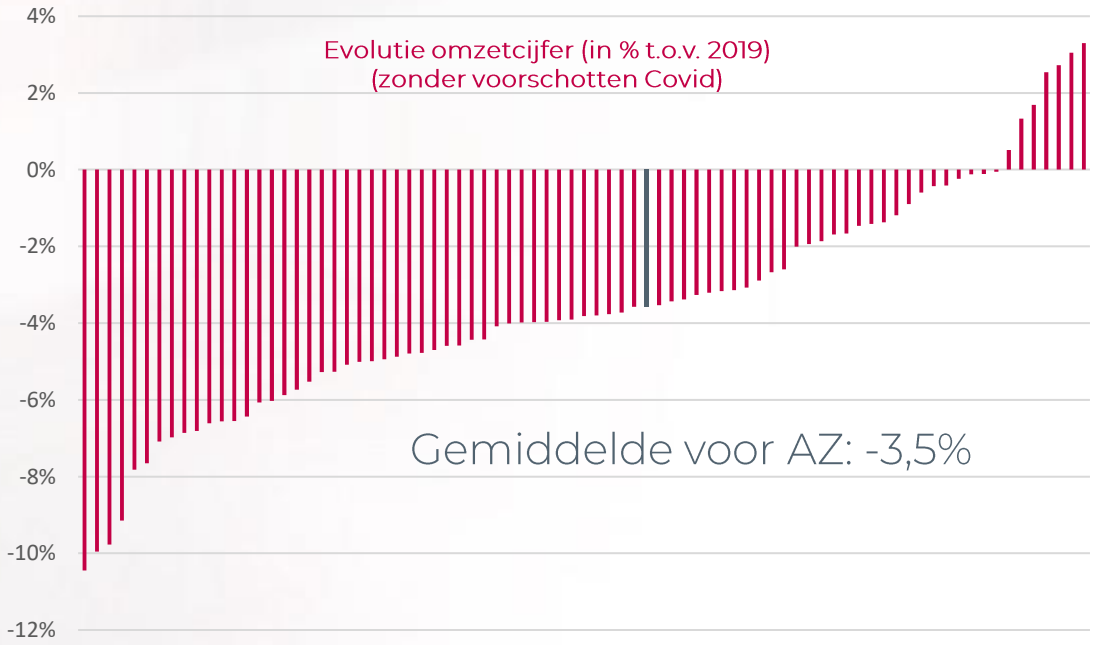

Steunmaatregelen van de overheid in het kader van Covid-19

Federaal

Ziekenhuis
- kostencompensatie
- inkomstencompensatie

Artsen
- Vergoeding extra activiteit zorgverleners
- Vergoeding daling activiteit door de opgelegde beddenreservatie

Toekenning van voorlopige steun t.b.v. 2 miljard EUR via een thesaurievoorschot
→ te regulariseren tegen eind 2020 en 2021

Regionaal

subsidies (Aviq, Vipa, Fed Wal-BRU, GGC) om de uitzonderlijke **meerkosten infrastructuur en uitrusting** te dekken

Toekenning van een forfaitaire en definitieve tussenkomst (per erkend/verantwoord bed)

Houdt massieve overheidssteun ziekenhuizen boven water?

Ziekenhuizen hebben 837,4 miljoen euro overheidssteun verwerkt in hun resultaat

Via enquêteformulier ingevuld door de ziekenhuizen
AZ (N=83)
UZ (N=6)

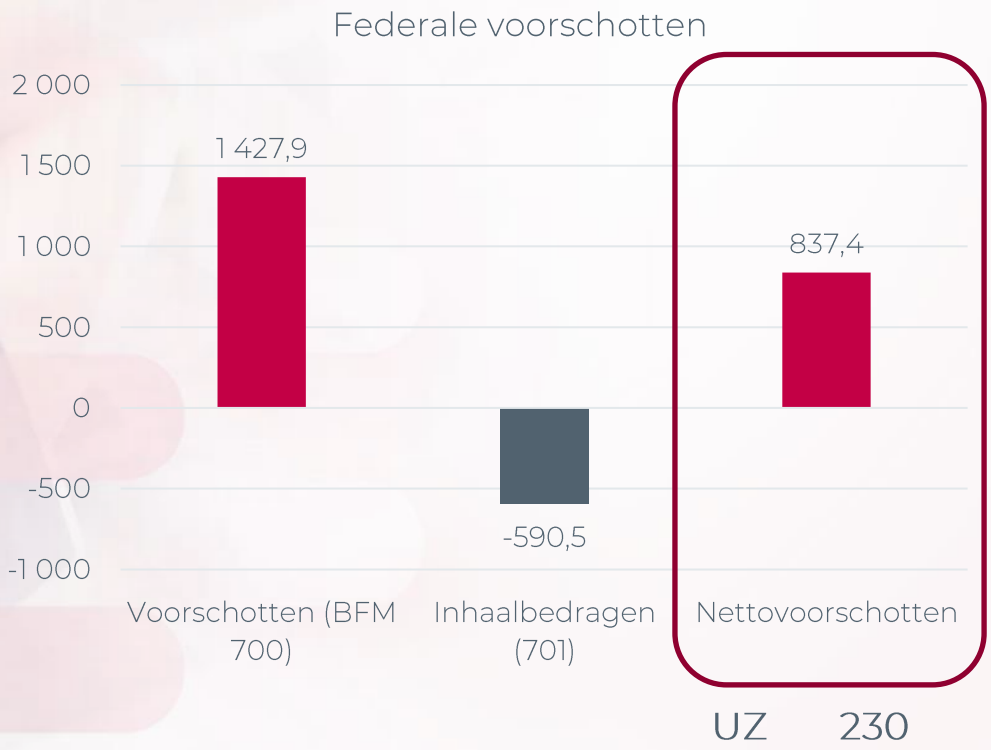

Resultatenrekening
Bedrijfsopbrengsten - zonder voorschotten
Minder inkomsten uit honoraria en apotheek.

	Gemiddelde		Miljoen €		Δ %
	2019	2020	2019	2020	
Omzet	100%	100%	15 367	14 826	-3,5%
BFM & Inhaalbedragen	35,5%	44,0%	5 350	5 411	1,2%
Financiering deelstaat - Opnemingsprijs	0,2%	0,3%	37	43	14,0%
Forfaits	4,5%	4,4%	684	686	0,2%
Farmaceutische producten	18,9%	18,4%	2 905	2 885	-0,7%
Honoraria	38,0%	34,1%	5 846	5 338	-8,7%
Supplementen & nevenproducten	0,9%	0,6%	133	101	-24,0%
Laagvariabele zorg	2,7%	2,3%	412	354	-14,3%
Geactiveerde interne productie	0,1%	0,1%	15	16	7,9%
Overige bedrijfsopbrengsten	8,2%	8,5%	1 259	1 340	6,4%

Resultatenrekening
Bedrijfskosten - zonder voorschotten

	Gemiddelde		Miljoen €		Δ %
	2019	2020	2019	2020	
Omzet	100%	100%	15 367	14 826	-3,5%
Aank., lev., dienst.	59,3%	57,9%	9 107	9 063	-0,5%
Aank. + voorr.wijz.	24,6%	24,8%	3 777	3 887	2,9%
Dienst. & leveringen	34,7%	33,0%	5 330	5 175	-2,9%
waarvan bezoldig. geneesheren	25,2%	23,2%	3 879	3 627	-6,5%
Brutomarge	49,0%	50,8%	7 533	7 107	-5,7%
Bezoldigingen	41,6%	42,6%	6 392	6 667	4,3%
Niet-kaskosten	5,9%	6,4%	913	998	9,3%
Andere bedrijfskosten	0,7%	0,9%	112	135	20,7%
Bedrijfsresultaat	0,8%	-4,7%	116	-693	-697,2%

Resultatenrekening - Samenstelling zonder en met voorschotten

Dankzij de voorschotten bleven de ziekenhuisfinanciën net boven water

Resultaat over 2 jaar - met voorschotten
Het gewoon bedrijfsresultaat groeit met 29 miljoen euro, maar blijft broos in verhouding tot een omzet van ruim 15 miljard euro

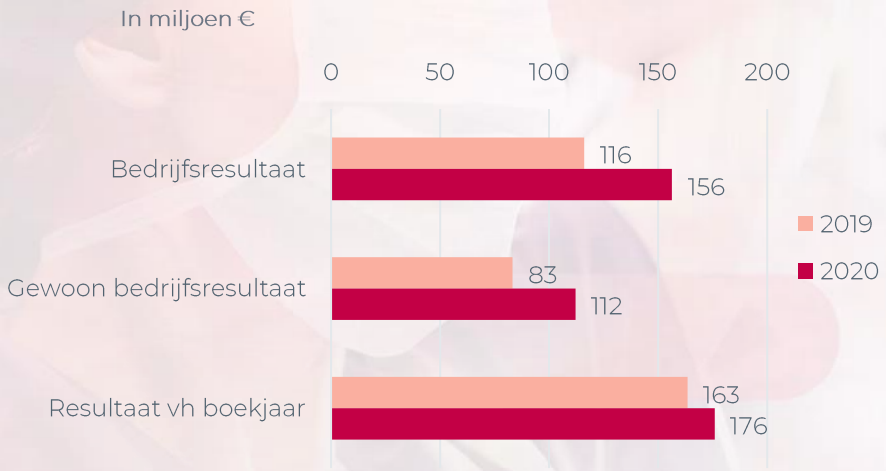

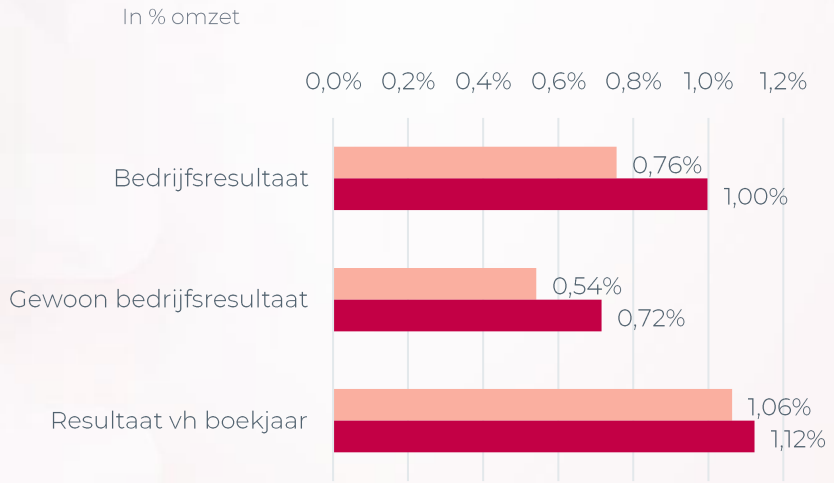

Resultaten verschillen sterk per regio

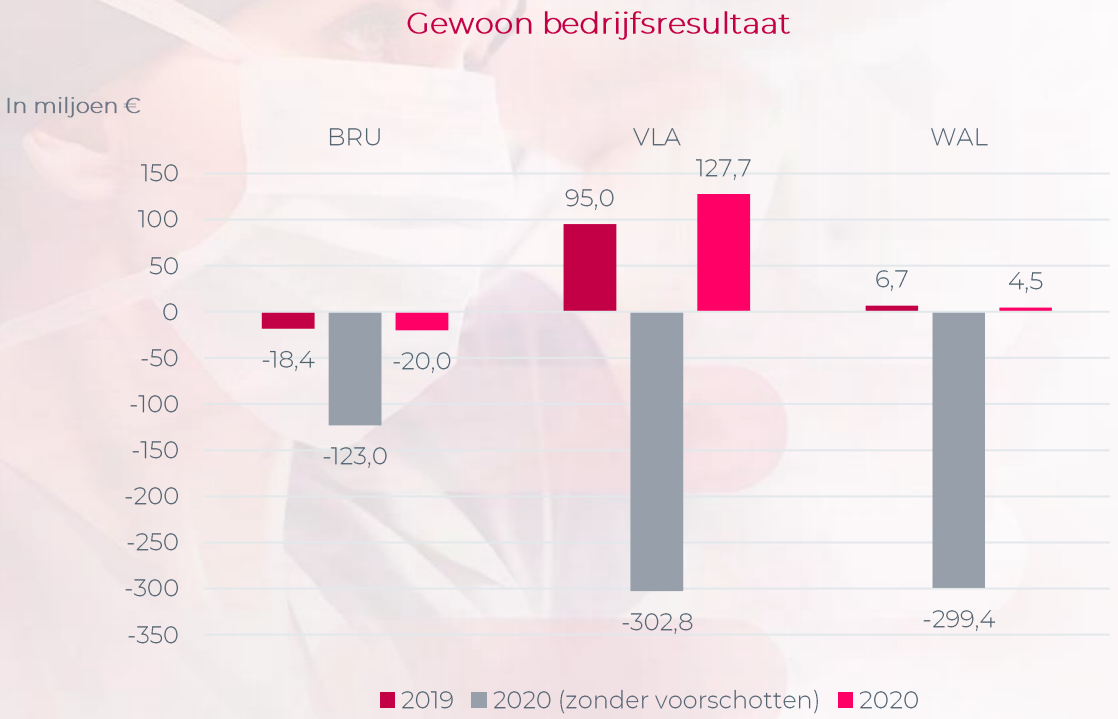

Evolutie gewoon bedrijfsresultaat over 5 jaar

Evolutie aantal ziekenhuizen

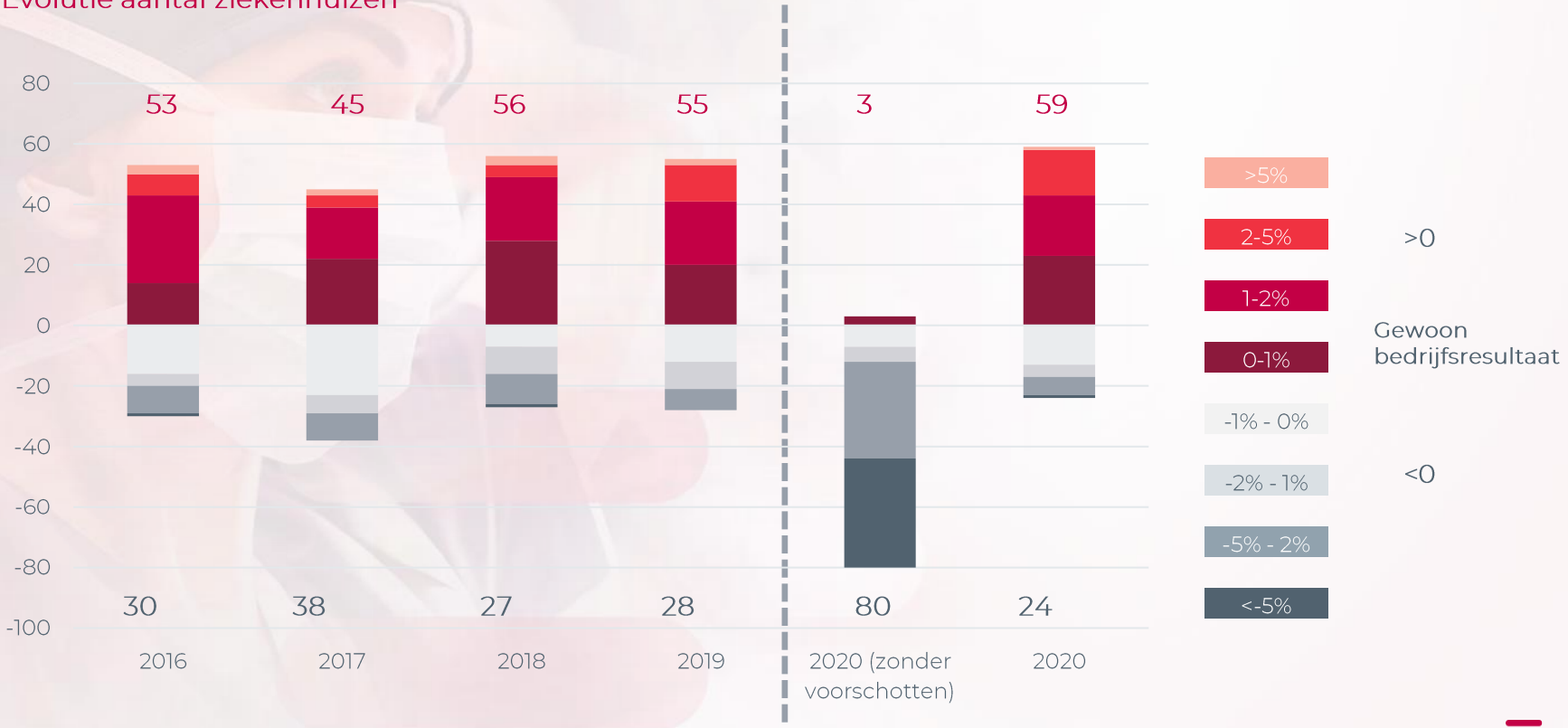

Cashflow / Vervallende LT-schuld

Analyse gerealiseerde cashflow

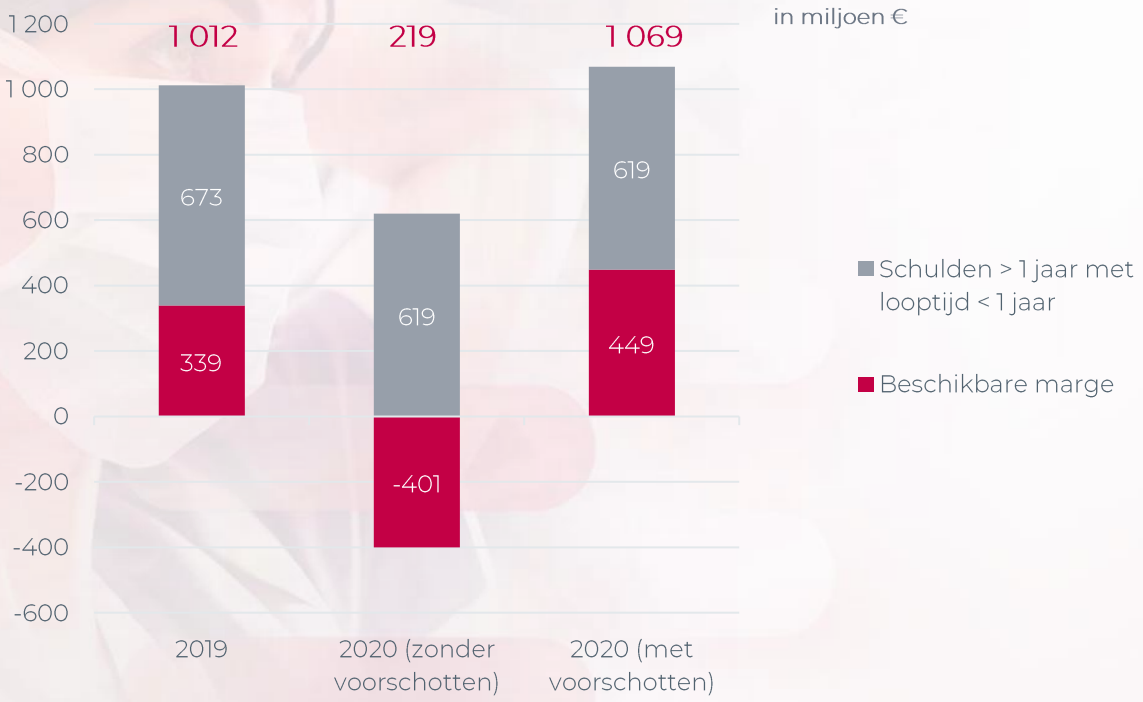

Ratio	1,50	0,35	1,73

Personeel

Loonkost personeel: de sterke toename van de loonkosten (+/- 5%) is voornamelijk een prijseffect

Elementen v.h. prijseffect:

- Loonindexatie
- Baremieke evolutie / IFIC en anciënniteit
- Aanmoedigingspremie (985 EUR/VTE)
- Andere premies
- …

Prijseffect en volume-effect volgens regio

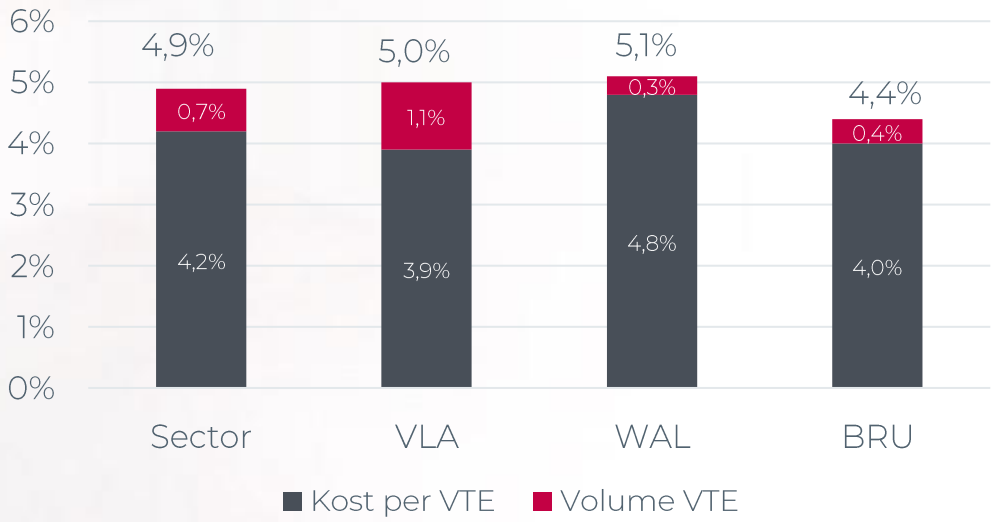

	2019	2020	Evolutie
Aantal VTE	82 454	83 037	+0,7%

Ondanks maatregelen om het beroep aantrekkelijk te maken, is het aantal VTE zorgpersoneel slechts lichtjes gestegen (+0,5%)

2019		2020		Evolutie	
€	VTE	€	VTE	€	VTE
76 220	44 851	79 262	45 091	4,0%	0,5%

Aantal VTE zorgpersoneel verplegingsdienst

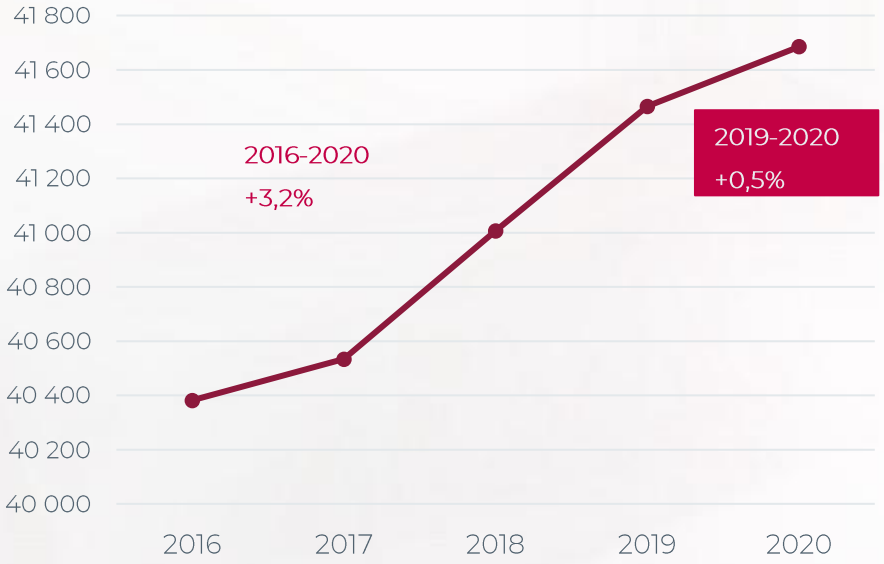

Ziekenhuizen hebben een gebrek aan zorgpersoneel en hebben structureel moeite om personeel te recruteren

Uitvallen van personeel door ziekte / quarantaine heeft belangrijke impact op de reële beschikbaarheid van personeel

Balans

Balans – Activa
Impact van de federale voorschotten ook hier zichtbaar

In miljoen €

Activa	2019	2020	Evolutie
Vaste activa	10 858	10 922	0,6%
Materiële vaste activa	10 613	10 674	0,6%
-Terreinen & gebouwen	7 933	8 213	3,5%
-Medische uitrusting	766	807	5,4%
-Niet-medische uitrusting	547	592	8,1%
-Vaste activa in aanbouw	1 261	954	-24,4%
Vlottende activa	8 835	9 448	6,9%
Vorderingen > 1 jaar	899	827	-8,0%
Voorraden	343	435	26,7%
Vorderingen op KT	4 593	4 244	-7,6%
-patiënten	519	460	-11,5%
-verzekeringsinstellingen	3 700	3 421	-7,5%
-inhaalbedragen	316	318	0,7%
-geneesheren	81	95	16,9%
Beleg. & liq. middelen	1 310	2 196	67,6%
Totaal	19 693	20 370	3,4%

Investeringen stagneren

Balans – Passiva
Sector verwacht een aanzienlijk bedrag aan voorschotten te moeten terugstorten

In miljoen €

Passiva	2019	2020	Evolutie
Eigen vermogen	6 593	6 697	1,6%
Investeringssubsidies	1 897	1 893	-0,2%
Voorzieningen	1 123	1 192	6,2%
Schulden lange termijn	6 373	7 056	10,7%
Financiële LT-schuld	6 016	5 933	-1,4%
Diverse schulden	234	935	300%
Schulden korte termijn	5 317	5 076	-4,5%
Vervallende LT-schuld	673	619	-8,0%
Financiële KT-schuld	393	151	-61,6%
Lopende schulden	2 864	2 790	-2,6%
Bezoldigingen en sociale lasten	1 016	1 144	12,6%
Andere schulden	372	371	-0,3%
Overlopende rekeningen	286	341	19,2%
Totaal	19 693	20 370	3,4%

Solvabiliteit:
eigen vermogen zonder investeringssubsidies voor Vlaanderen hoog en stabiel

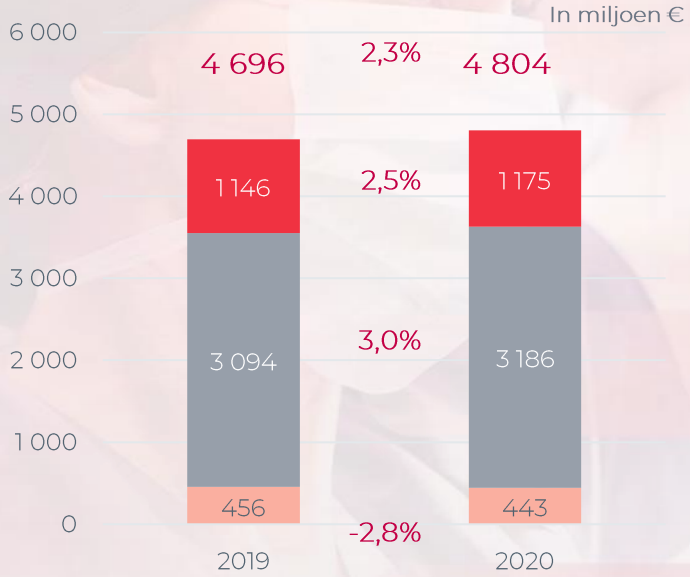

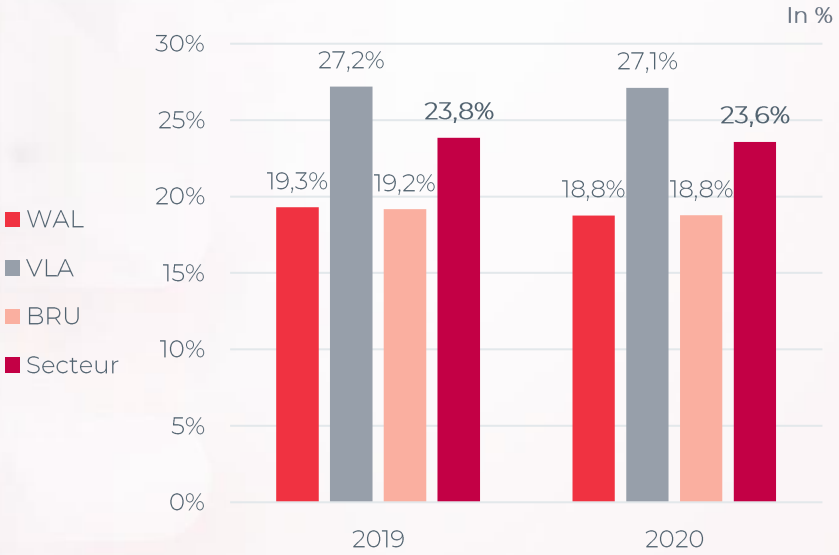

Solvabiliteitsratio's	2020
Ratio zonder investeringssubsidies en zonder voorschotten	19,4%

Financiële schuld:
neemt af door uitblijven investeringen in infrastructuur en aanwenden cash

	Schuldgraad	
	2019	2020
Financiële schuld	36,0%	32,9%
Schuld (voorschotten FOD)	37,1%	37,5%

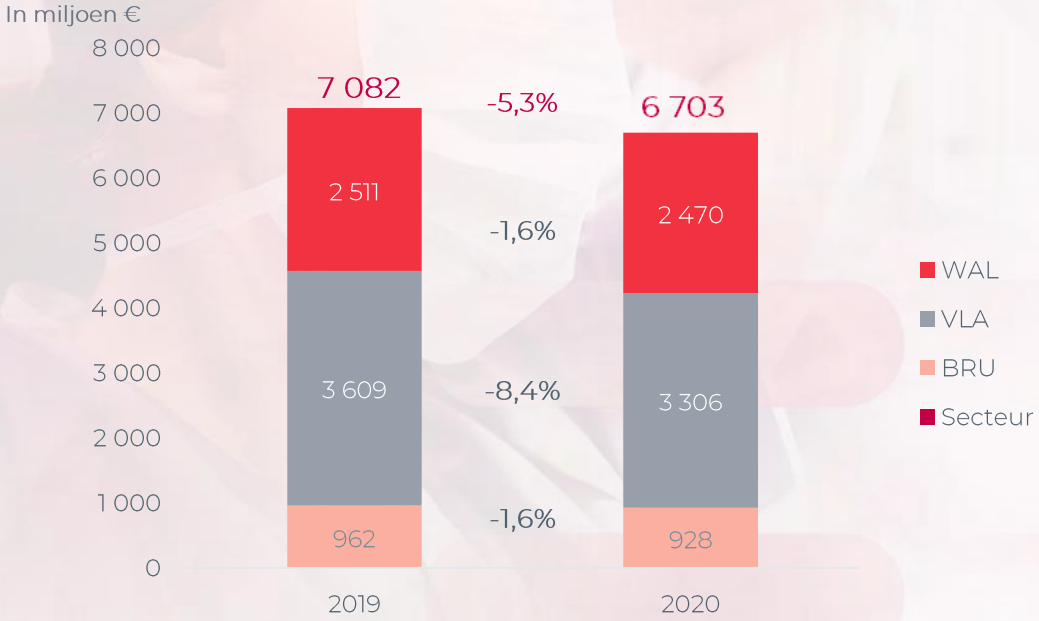

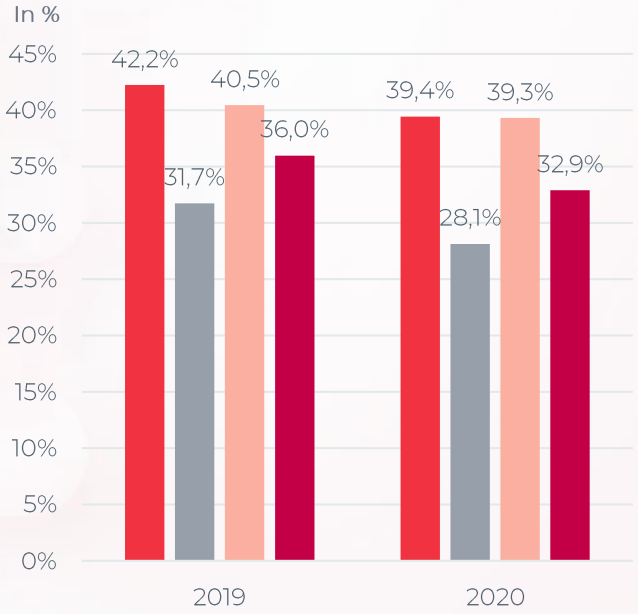

Investeringen

Bruto-investeringen zitten in een dalende trend

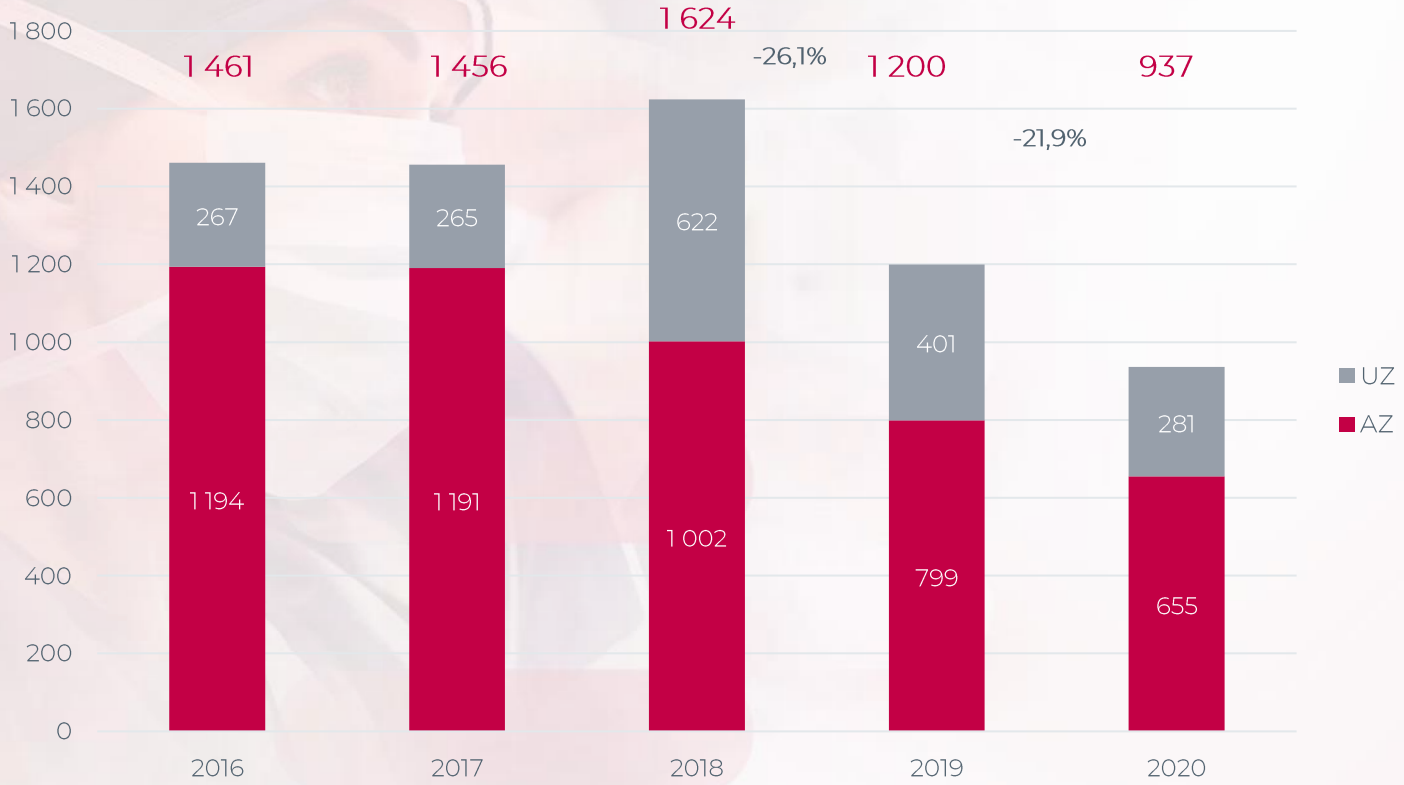

Bouwkosten zijn fors hoger geworden door hogere vraag en aanvoerproblemen

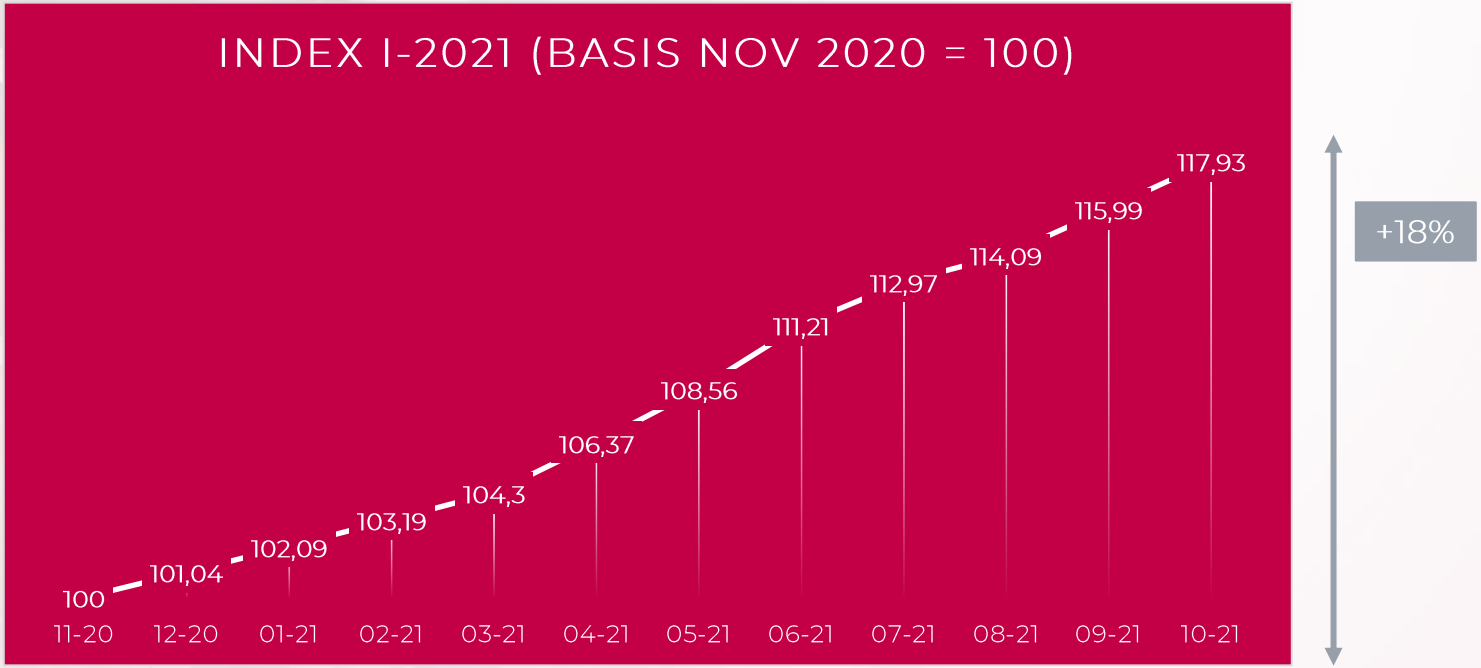

Bron: FOD Economie – Evolutie van de bouwprijs (op basis van de evolutie van 26 soorten aan materialen)

Investeringen:
onvoldoende financiële ruimte om te investeren in het ziekenhuis van de toekomst

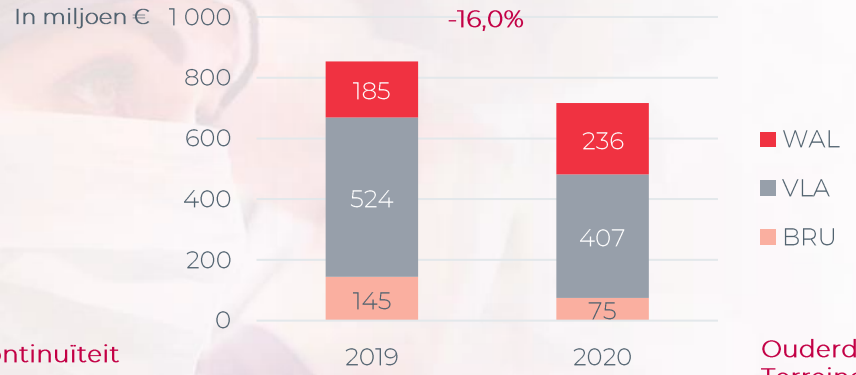

Continuïteit

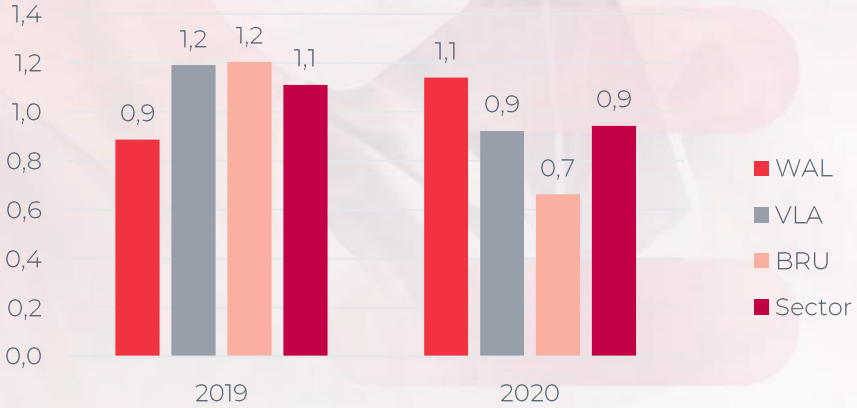

Ouderdomsindicator
Terreinen & gebouwen

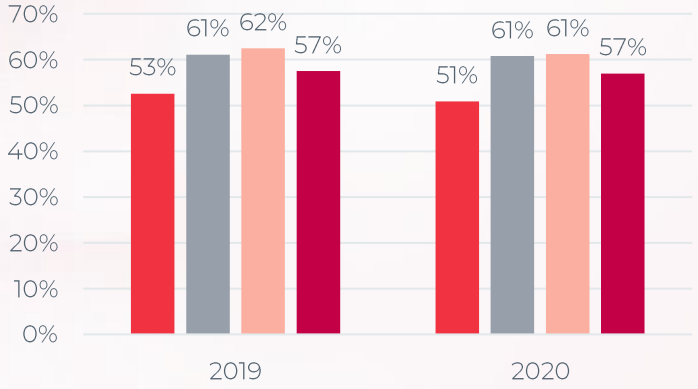

Financiële uitdagingen voor de gezondheidssector: op een kruispunt met vele wegen

WAAR GAAN WE NAARTOE MET DE ZIEKENHUISNETWERKEN?

INFRASTRUCTUUR-UITDAGINGEN

- Ziekenhuis van de toekomst
- Hoe groot bouwen, welk zorgaanbod
- Indexatie van forfaits infrastructuur
- Energietransitie
- Opgelegde duurzaamheidscriteria

UITDAGINGEN VOOR DE ZORG

- Financiering van het zorgsysteem
- Technologische evolutie
- Loonevolutie
- Zorgaanbod en samenwerking

FINANCIELE UITDAGING:
hoe investeringen financieren in een veranderende omgeving?

UITDAGINGEN VOOR PERSONEEL

- Schaarste op de arbeidsmarkt
- Inflatie
- Harmonisatie statuten binnen netwerk?
- Pensioenfinanciering

Aantrekkelijk maken van de zorg als beroep

IT-UITDAGINGEN

- Cybersecurity
- Uniform EPD
- AI en data